

TADEUSZ KOŚCIUSZKO (1746- 1817)

Tadeusz Kościuszko to generał i przywódca powstania narodowego. Należał do grona wychowanków Szkoły Rycerskiej. Wiedzę wojskową pogłębiał na studiach w Paryżu. W latach 1776-1783 brał udział w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki, podczas której zdobył sławę jako inżynier wojskowy. Na miejscu zaangażowano go do fortyfikowania obozów wojskowych, co przyniosło mu spory rozgłos (zbudował między innymi twierdzę West Point). Kongres uznał go za bohatera, awansował na generała oraz nagrodił go nadaniem gruntu a także pewną znaczną sumą pieniędzy. W 1789 wstąpił do wojska polskiego, otrzymując rangę gen.-majora. W wojnie 1792 odznaczył się pod Zieleńcami i Dubienką. Po przystąpieniu króla do Targowicy wyjechał do Saksonii. Brał czynny udział w przygotowaniach powstańczych 1793-1794. Jako Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej stanął na czele insurekcji 1794. Po klęsce pod Maciejowicami znalazł się w twierdzy Pietropawłowskiej. W 1796 opuścił Petersburg i wyjechał do Ameryki a stamtąd do Francji. Współdziałał w tworzeniu Legionów Polskich. Nie ufał Napoleonowi Bonaparte i nie nawiązał z nim współpracy. Zmarł 15 X 1817 w Solurze w Szwajcarii, gdzie spędził ostatnie lata życia. Dziś prochy T. Kościuszki spoczywają w kryptach katedry wawelskiej.

POWSTANIE KOŚCIUSZKOWSKIE

24 marca 1794 roku, na Rynku Głównym w Krakowie Naczelnik Tadeusz Kościuszko złożył uroczystą przysięgę, ogłaszając tym samym akt powstania narodowego, znanego w historii jako Insurekcja Kościuszkowska. Była to ostatnia próba ratowania Rzeczypospolitej.

Po uroczystościach 24 marca na krakowskim Rynku, Naczelnik Tadeusz Kościuszko udał się do Ratusza i podpisał "Akt powstania obywatelów mieszkańców województwa krakowskiego". Dokument zredagowany przez Kościuszkę przy pomocy Hugona Kołłątaja i Ignacego Potockiego nawoływał do walki o wolność i niepodległość Ojczyzny. Tak określono w Akcie cele Insurekcji: "Uwolnienie Polski od obcego żołnierza, przywrócenie i zabezpieczenie całości jej granic, wyłączenie wszelkiej przemocy i uzurpacji tak obcej, jak i domowej, ugruntowanie wolności narodowej i niepodległości Rzeczypospolitej, ten jest cel święty powstania naszego". Zgodnie z dokumentem Kościuszko został mianowany najwyższym i jedynym Naczelnikiem powstania.

Rozpoczęło się powstanie, które było ostatnią próbą ratowania Rzeczypospolitej. Trwało ono od 24 marca do 16 listopada 1794 r. i objęło swym zasięgiem prawie wszystkie dzielnice ówczesnego państwa polskiego. Kluczowymi wydarzeniami powstania były: wygrana bitwa pod Racławicami 4 kwietnia, ogłoszenie 7 maja tzw. Uniwersału Połanieckiego, przegrana bitwa pod Maciejowicami 10 października i rozwiązanie wojsk powstańczych 16 listopada pod Radoszycami. Chociaż Kościuszko poniósł klęskę, wskazał drogę walki o wolność poprzez zbiorowy wysiłek całego narodu i to stało się jego testamentem politycznym.

Upamiętnienie

Tadeusz Kościuszko jest uznawany za bohatera narodowego Polski, Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz Białorusi. W wielu polskich miastach znajdują się ulice im. Tadeusza Kościuszki, które spotyka się również za granicą – głównie w USA, na Białorusi, na Ukrainie oraz na Węgrzech (Budapeszt), w Serbii (Belgrad), Rosji (Petersburg, Wołgograd i Kopiejsk) i Kazachstanie (Karaganda). Istnieją też parki, mosty, kopce, muzea, szkoły jego imienia.

Przysięga Kościuszki na Rynku w Krakowie, 1794

Kościuszko pod Racławicami (Bitwa pod Racławicami)

Kronika dziejów Polski, Stanisław Kołodziejski ; słowo wstępne Marek Kazimierz Kamiński,
Kraków: Kluszczyński Wydawnictwo, cop. 1995, ISBN 83-86328-34-7

<https://dzieje.pl/aktualnosci/rocznica-insurekcji-kosciuszkowskiej>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadeusz_Ko%C5%9Bciusko